

De opheffing van het S. Maria Magdalena klooster te Wijk bij Duurstede

In 1588 was het gedaan met het nonnenklooster van de S. Dominicus-Orde, dat te Wijk bij Duurstede onder het patronaat van S. Maria Magdalena in 1399 in de tegenwoordige Kloosterstraat gesticht was door Jr. Willem van Abcoude Gijsbertsz, heer van Duurstede en zijn vrouw Maria ¹⁾. De Staten van Utrecht verlangden toen, daarin min of meer gedwarsboemd door de stedelijke overheid, de totale vernietiging van de instelling, waar tegenover zij zich overigens wel bereid verklaarden tot het verstrekken van alimentatie voor de inwoners. Teneinde het vee en meer kloostergoed te verkopen en verdere plannen ten uitvoer te leggen verleenden zij last aan Jr. Johan van Oostrum, de schout te Wijk bij Duurstede ²⁾ die bij de voortgezette liquidatie naderhand ook belast werd met het rekenplichtige beheer. Van hem is bijvoorbeeld de rekening en verantwoording over het gehele jaar 1601 bewaard gebleven (en gepubliceerd) ³⁾.

Het blijkt nu, dat Van Oostrum zelf aanvankelijk al van de gewestelijke Staten de opdracht ontvangen had om de volledige opheffing van de instelling voor te bereiden. Maar alvorens zich van zijn taak te gaan kwijten heeft hij het toch nuttig geacht de Utrechtse gedeputeerden ervan op de hoogte te brengen, dat de kloosterbewoonders het wel ten hoogste op prijs zouden stellen indien zij de samenwoning in haar traditioneel gebouw zouden mogen voortzetten. Gronden voor die wensen waren stellig aanwezig, wanneer men overwoog, dat er onder de nonnen waren, die ernstige lichamelijke bezwaren hadden of gehinderd werden door de gevolgen ener zeer hoge leeftijd ⁴⁾.

Van het wederwoord dan, door rentemeester Van Oostrum aan Gedeputeerden gericht, moge hier nu de tekst, op het origineel waarvan ik toevallig de hand heb kunnen leggen, onverkort volgen:

Eédelen, wyssen, zeer geleerden, Erentfesten ende zeer discrete heeren.

Mijn heeren achtervolgende uwer .E, beuel om te effectuieren die resolutie van den heeren staetenopte alimentatie van het clooster binnen wijkgemaect hebbe ick myn laeten vynden op maendach lestleden byde magistraet alhier tot wijkende haer geleuert hebbende uwer E. missiue versochte neffens dien commissariszenwaer bij men die mobelen deses conuents inuentriseren ende die beestenopenbaerlyck vercoopen soude, om die conuentualen elcx een vierendeel jaers om te beginnen op die

handt te geuen ende andere saecken te doen volgende die scriffteleycke acte ende commissie mijn tot dien eynden by Uwer .E, doen geuen waer op die vanden magistraet voirsz sijn voor antwoordt gegeuen dat sij nijt van meninghe en waeren die dispositie en het bewynt vande goederen die Staeten te laeten, maer daer selffs meijsters ouer wolde wesen, dan soude nijtte min mijn heeren scriffteleyck antwoordt senden. Ende alsoe ick die selue mijne commissie die vanden conuente geopenbaert hebbe, hebben die Joffrouwen gelijkelycke verclaert dat sij wel gewilt hadden mit vruntschappe dat sy mochten bliuen sitten als sy tot noch toe gedaen hebben, dan nyettemin naedenmael sulcx byde heeren geordonneert is syn sij wel te vreden die resolutie tachtervolgen, begerende seer obedienslyck dat mijn .E, Heeren soude gelieuen enighe regardt te nemen op seeckere seer weijnighe oude Joffrouwen om die selue yetwes meer tot hair nootelyck onderhout toe te voegen tot discretie van myn .E, Heeren. Ende alsoe (onder correctie) die saecke nijt wel verreck lijd en can (soe verre mijn Heeren die alimentatie geeffectueert begeren te hebben) ten aensien van tlicentieren vande booden die tot vijff int getal sijn, die vercoopinghe van de beesten, ende die verhuijeringhe ofte inscharinghe van die weylanden, zoe hebbe ick nijt connen gelaeten uwer .E, van mijn wederfaeren te aduerteren, verwachtende uwer .E, antwoordtoff ick mitte selue commissie sonder assistentie vanden gerechte voortvaeren sall ofte daer mede sal supersederen, waer ouer ick gewillich sij mij te reguleren dat ben God almachtich die welcker uwer:

Edele erentfesten wysse seer geleerde heeren gelieue te verleenen syn goddelycke gratie en te sparen in langdurighe godsalighe regeringhe, etc. wt Wijk te duersteden den VIII en Martij 1588 stilo antiquo

*Uwer .E, dienstwillighe
Johan van Oostrum*

Alkmaar

Mr. J. Belonje.

¹⁾ A. J. van der Aa „Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden“, XII, Gorinchem 1849, blz. 420; „Hedendaagsche Historie, of Tegenwoordige Staat van Alle Volken:“ XXII (Utrecht), Amsterdam 1772, blz. 95 onder verwijzing naar

Van Heussen en van Rijn en Dr. M. Schoengen „Monasticon Batavum” II, Amsterdam 1941, blz. 211/2.

²⁾ „De Nederlandsche Leeuw” XXIII, 1904, kolom 317; Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins „Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de Kerken der Provincie Utrecht”, Utrecht 1919, blz.297 sub. 64 en Mr. W. J. Baron d’Ablaing van Giessenburg Wapenboek der Ridders van de

Duitsche Orde Balije van Utrecht”, ‘s-Gravenhage 1871, blz. 25.

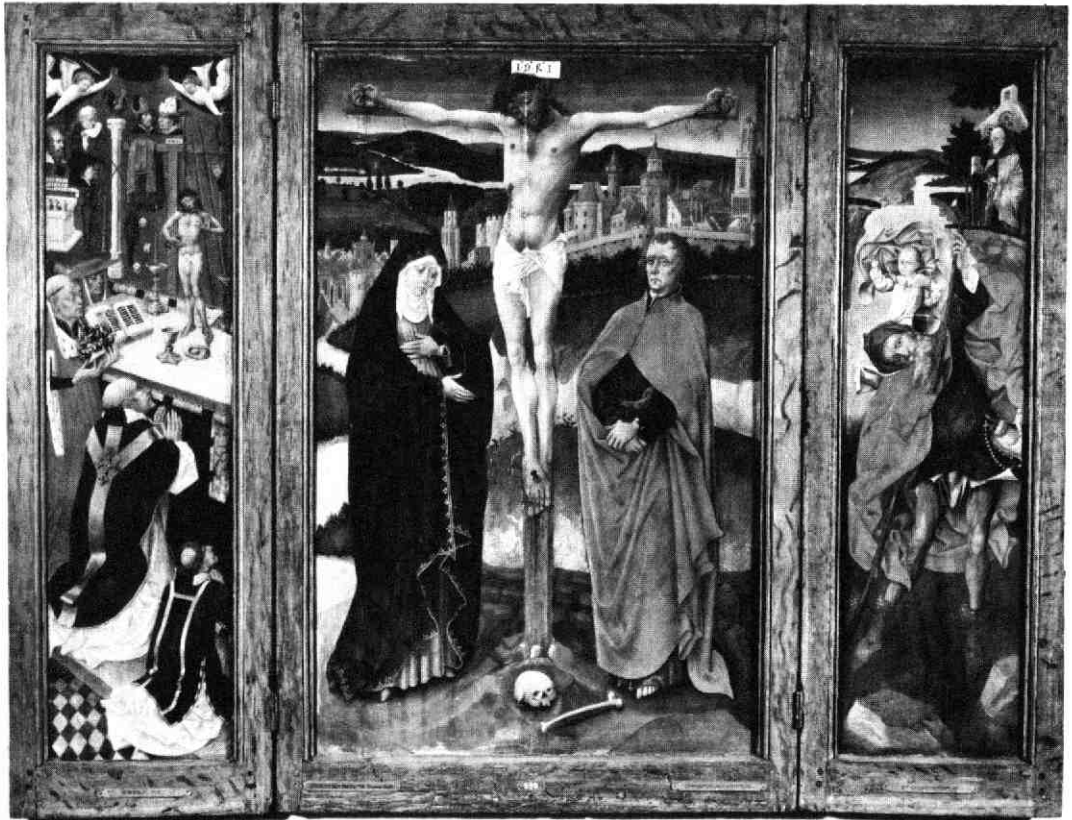
³⁾ Afgedrukt in „Archief Aartsbisdom Utrecht” XIV, 1886, blz. 52 evv.

⁴⁾ Archief Aartsbisdom Utrecht a.v. blz. 64 noemt in 1604 de priorin Wilhelmina van Abcoude van Meerden, oud 70 jaar en de geheel dove en blinde suppriorin J. v. Margaretha van Zuylen, oud 90 jaar!

Een Schilderij Centraal

Door een museum lopend kun je soms door een schilderij zo geboeid raken, dat de behoefte ontstaat van zo’n stuk wat meer te weten te komen. De compositie is opvallend of de voorstelling raadselachtig. Meestal biedt het museum ter plaatse geen hulp: een summier kaartje met de naam van de kunstenaar, een jaartal, een thema, is alles wat er aan informatie geboden wordt. Vaak, als men er thuis of in de bibliotheek het een en ander op naslaat, blijkt dat achter het betreffende schilderij een wereld schuil gaat, die zich natuurlijk ook niet zo makkelijk in een museumzaal laat uitleggen.

In het najaar nu, start het Centraal Museum in samenwerking met een studentenwerkgroep van het Kunsthistorisch Instituut onder leiding van prof. E. de Jongh, een reeks van zes thema tentoonstellingen onder de titel „Een Schilderij Centraal”. Daarvoor zijn schilderijen gekozen van Utrechtse kunstenaars uit de collectie van het Centraal Museum. Te beginnen met een anoniem *Kruisigingsdrieluik* uit de 15de eeuw, volgen verder *Portretten van de Utrechtse Jeruzalemvaarders* van Jan van Scorel (16de eeuw), *De Slapende Mars* van de 17de eeuwse Caravaggist Hendrick ter Brugghen, een 18de eeuwse *Stadsgezicht* van Pieter Jan van

Anoniem meester, *Kruisigingsdrieluik*, ca. 1460. Het eerste schilderij in de reeks „Een schilderij Centraal”, 22 sept. - 11 nov. 1979.